PRZYJACIEL SZKOŁY

DWUTYGODNIK NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

WYDAWCA I REDAKTOR:
LEONARD BORKOWSKI

ROCZNIK XVII
1938

19 POZNAŃ 38

ODBITO W DRUKARNI „DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO“ SPÓŁKA AKCYJNA

TREŚĆ ROCZNIKA SIEDEMNASTEGO (1938)

Uwaga. * oznaczają artykuły i lekcje, które stały się przedmiotem dyskusji w późniejszych zeszytach (patrz rubrykę „Uwagi dyskusyjne“). *Red.*

LEKCJE I WSKAZÓWKI METODYCZNE

UWAGI DYSKUSYJNE I NASZE ECHA

NOWE KSIĄŻKI

(Sprawozdania, oceny, uwagi)

RÓŻNE

KOMUNIKATY O NOWOŚCIACH WYDAWNICZYCH

(Dalszy ciąg z nru 20/1938 po stronie 799)

Zofia Bohdanowiczowa: DROGA DO DAUGIEL. Powieść nagrodzona na jubileusz. konkursie Druk. i Księg. św. Wojciecha r. 1938. Poznań. Str. 297. Cena zł 4.—.

...Zaczyna się ta opowieść o daugielskiej drodze imieniem Boga, który na krzyżach przydrożnych pod gontowymi daszkami rozpięty, strzeże tej ziemi. Ziemia to Boża, mało jeszcze wytłamszona, wydeptana i zmęczona od ludzkich nóg. Jeszcze na niej dużo zostało z tego, co tu Bóg stworzył na podobieństwo swoje. Więc te oczy jeziorne, olbrzymie, mieniące się wszystkimi barwami i patrzące spojrzeniem, co do dna mizerną ludzką duszę przenika. Więc te zwichrzone, niespokojne grzywy lasów, jak rozwiana czupryna na mocarnej głowie. Więc te wiatry, jak oddechy siłaczych piersi, oczyszczające, bezlitośnie zimne, po Bożemu sprawiedliwe....

Już pierwsze słowa powieści wprowadzą czytelnika w krainę niespotykanego co dzień piękna. Książka interesuje nas wszystkim — problemami, konsekwentnymi do ostatka charakterami, rozmaitością przeżyć ludzkich, a przede wszystkim nadzwyczajną formą opisów przyrody, którą subtelna dusza autorki głęboko odczuwa.

Temat powieści jest wybitnie dramatyczny, obfitujący w rozmaite konflikty i perypetie ukoronowane na końcu ponurą katastrofą rodziny Szołnów. Trudno orzec, co w książce ważniejsze — temat czy jego ujęcie? W temacie uwydatnia się świetna znajomość obyczajów opisywanego środowiska, jego nadzwyczajne ukochanie wiary prostej (często może trącącej zabobonem i naiwnością), lecz jakże silnej, bezkompromisowej. W budowie charakterów uwydatniły się zdolności dramatyczne autorki.

Język jest obrazowy, pełen metafor i porównań, żywy i barwny i ma dużo liryzmu. Jest tak piękny, że nadaje się do szkolnych wypisów jako wzór stylu. Subtelna i głęboka symbolika szeregu motywów tematowych oddaje bez zastrzeżeń realizm przeżyć ludzkich. Zakorzeniony zaś konflikt między dwoma bratnimi narodami nasuwa dużo refleksyj.

Tadeusz Perkitny: Z SETKĄ ZŁOTYCH NAOKOŁO ŚWIATA. Z 25 fotografiami. Gebethner i Wolff, Warszawa. Str. 272. Cena zł 6,—.

Przed kilku laty dwaj młodzi inżynierowie-leśnicy z Poznania, Tadeusz Perkitny i Leon Mroczkiewicz, wyruszyli w świat z setką złotych w kieszeni i z zamiarem zdobywania sobie dalszych środków do podróżowania i do życia rzetelną pracą. Zamiary te udały się znakomicie, w rezultacie obaj poszukiwacze przygód „opasawszy glob ziemski zawiłym, krętym zygzakiem“ wrócili do Poznania własnym autem, a co najważniejsza, obdarowali nas książką mocną, pełną barwnych przygód, interesujących wiadomości — książką, w której nie ma nic zmyślonego, a którą „pochłania się“ jak najbardziej interesującą powieść.

Sprawia to zresztą nie tylko treść, ale i świetny styl książki, której dosadny humor często przypomina Makuszyńskiego. Z niezmąconym też humorem traktuje autor swoje własne, nieraz nader niebezpieczne i ciężkie, to znów arcyzabawne przeżycia w różnych krajach, w coraz to innym zawodzie: drwala, niańki i posługacza w hotelu, marynarza, wędrownego fotografa, a najczęściej poszukiwacza pracy itp. Kalejdoskop krajów, typów, zajęć przewija się przed czytelnikiem, a nie są to przypadkowe wrażenia próżnującego turysty, lecz wiedza dokładna, uzyskana w ciężkim mozole. Książka jest doskonale udokumentowana licznymi fotografiami.

Selma Lagerlöf: TĘTNIĄCE SERCE. Biblioteka Laureatów Nobla. Wyd. trzecie. Przekład F. Mirandoli. Wydawn. Polskie R. Wegner, Poznań. Str. 254. Cena zł 7,—.

Epicka swoboda opowiadania, nuta niezwykle osobistej i intymnej poezji, ukochanie człowieka z religijną niemal pieczołowitością, umiłowanie ziemi ojczystej i jej krasy — przenikają całą twórczość Selmy Lagerlöf. Czytanie jej dzieł wpływa na nas dobroczynnie i kojąco. Przemawia do nas serce tkliwe i gorące, czułe na udręki i niedole ludzkiego żywota. Obok wszystkich tych cech pojawia się w „Tętniącym sercu“ jeszcze inna nuta: mistyczna wiara w łączność ludzi, w tajemnicze siły związków krwi, która wypowie się tak pięknie i wzruszająco w tej powieści.

Knut Hamsun: GŁÓD: Bibl. Laureatów Nobla. Tom XX. Wydanie trzecie. Przekład autoryzowany Cz. Kędzierskiego. Wydawnictwo Polskie R. Wegner, Poznań. Str. 247. Cena zł 6,—.

Nikomu dotychczas nieznany Knut Hamsun stał się po ogłoszeniu swej pierwszej powieści „Głodu“ od razu sławny. Rzecz robi na nas wstrząsające wrażenie — tyle jest w niej szczerości, straszliwej plastyki przeżyć i zdumiewającej siły analitycznej w ich oddaniu. Rozdziera serce nagłą wizją bezgranicznej nędzy człowieka bez pracy i wsparcia, ale budzi też otuchę i podziw dla niezłomnej odporności jego ducha. Każdy myślący uczciwy obywatel powinien przeczytać tę książkę genialnego pisarza i nią pomedytować.

Bohdan Dyakowski: NASZ LAS I JEGO MIESZKAŃCY. Wyd. VI, ozdobione. Z 68 ilustracjami. Wyd. M. Arcta. Warszawa, 1938. Str. 275. Cena zł 9.—, w opr. 13.50.

Autor z prawdziwą znajomością, a jednocześnie z wielkim umiłowaniem opisuje las i jego życie w ciągu całego roku. Opis ten zawiera całokształt i wszystkie szczegóły życia lasu. A więc pisze autor o wszystkich gatunkach naszych drzew i krzewów, o ptactwie i zwierzynie leśnej, ich obyczajach i sposobie życia itd. Nie pomija najmniejszego ptaszka, najmniejszego owada.

„Nasz las" jest to książka pod każdym względem artystyczna. Opis naukowy opracował autor jak utwór literatury pięknej, stwarzającej książkę zasługującą na miano poematu o lesie. Treści opisowej potrafił wielekroć nadać formę wprost epiczną, formę malowniczą i barwną. Z pięknem treści harmonizują pełne wdzięku ilustracje Mackiewicza.

Zuzanna Rabska. BAŚNIE KASZUBSKIE. Wyd. II. Wyd. M. Arcta. Warszawa, 1938. Str. 114. Cena zł 2.20.

Nowe wydanie ślicznej książki, doskonałej lektury dla dziatwy szkolnej w wieku 10—13 lat. Treścią jej są baśnie i podania ludu kaszubskiego, a rozgrywają się one najczęściej na tle morza. „Baśnie kaszubskie" dadzą doskonałe wyobrażenie naszej dziatwie o pełnej poezji duszy ludu pomorskiego, który, mimo wielowiekowej niewoli, potrafi zachować do głębi swą polskość.

Hanna Skarbek-Peretiatkowicz: INDIE WCZORAJ I DZIŚ. Przeszłość i teraźniejszość, kraj i ludzie Półwyspu Hindostańskiego. Książka dla młodzieży. Inst. Wyd. „Biblioteka Polska". Warszawa 1938. Str. 212. Cena zł 8.—

Z treści tej ciekawej i zajmująco napisanej książki wymieniamy następujące rozdziały, aby zorientować, dokąd autorka prowadzi młodych czytelników: Co wiemy w Polsce o Indiach? — Jak pojedziemy na Półwysep Hindostański? — „Czarny ląd" i „czerwony lud". — Przez „Wrota Indyj". — Bombaj „biały" i Bombaj „kolorowy". — Powszedni dzień w słonecznych Indiach. — W najbliższym sąsiedztwie Tybetu. — Nepal i Kaszmir. — Jedziemy na tygrysy. — Od Akbara do szacha Baha dura, ostatniego władcy Indyj. — Nowe Delhi. — „Niekoronowany król". — Mahatma Gandhi. — Przetnijmy półwysep na dwie połowy. — Dalej, na południe. — Moje ostatnie wrażenie z Indyj.

Ewa Szelburg-Zarembina: DZIECI MIASTA. 27 wierszy dla starszych dzieci. 27 dwubarwnych rysunków. Gebethner i Wolff, Warszawa. Str. 48. Cena zł 2,80.

„Dzieci miasta" stanowią zamknięty w sobie cykl wierszy, jak gdyby powieść, w której pięknym i prostym wierszem opisane jest codzienne życie i trudy, radości i troski dzieci miast, dzieci robotniczych. Nie ma w tych wierszach, na szczęście, łezki filantropijnej ani biadania nad proletariacką niedolą — jest w nich za to szlachetna powaga, siła i godność pracowitego życia.

K. Makuszyński i M. Walentynowicz: WANDA LEŻY W NASZEJ ZIEMI. 120 wielobarwnych obrazków. Gebethner i Wolff, Warszawa. Cena zł 3,50.

Stało się tradycją, że co roku na Gwiazdkę wszystkie polskie dzieci otrzymują nową, a zawsze bajecznie kolorową książkę Makuszyńskiego i Walentynowicza. Tegoroczna opowiada rzewne dzieje królewny Wandy. Jest to więc najpopularniejsza legenda polska w opracowaniu ulubionego pisarza i pomysłowego ilustratora.

Mieczysław Zydler: URLOP NA WODZIE. Żaglówką z Poznania do Gdyni. — Reportaż ze szlaku: Warta, Noteć, Kanał Bydgoski, Brda, Wisła, Zatoka Gdańska. Państw. Wyd. Książek Szkoln. Lwów, 1938. Str. 95. 19 ilustr. Cena zł 1,80

„Żywiołowemu tempu, w jakim poczęła się u nas ostatnio rozwijać turystyka wodna, — pisze autor w przedmowie — nie dotrzymuje kroku odpowiednia literatura pomocnicza. Daje się tu wciąż jeszcze odczuwać dotkliwy brak przewodników i sprawozdań, dotyczących najważniejszych nawet szlaków, do których między innymi zaliczyć wypada szlak: Poznań—Gdynia. Ta niewątpliwa luka była mi bodźcem do skreślenia opisu wyprawy żeglarskiej, którą zrobiłem Wartą, Notecią, Kanałem Bydgoskim, Brdą, Wisłą i morzem do Gdyni".

Roman Kozłowski: TACZANKA NAPRZÓD. Wspomnienia wojenne opowiadane młodzieży. Państw. Wyd. Książek Szkoln. Lwów, 1938. Str. 158. 13 ilustr. Cena zł 2,80.

W książeczce tej zebrał autor, uczestnik kampanii bolszewickiej, wspomnienia swoje z walk 3 baterii I Dywizjonu Artylerii Konnej na ziemiach Wołynia i Podola. Zwiedzając wraz z dziećmi miejsca dawnych pobojowisk, opowiada im autor w sposób miły i bezpretensjonalny swoje przygody wojenne od chwili przydziału do baterii do zakończenia wojny i opuszczenia wojska.

Książkę można zalecić zarówno młodzieży szkolnej, jak i czytelnikom dojrzałym.

Dr Tadeusz Cyprian: BŁĘDY W FOTOGRAFII. Poradnik fotograficzny. Ilustracje autora. Księgarnia Wł. Wilak. Poznań. Str. 48. Cena zł 1.50.

Książeczka oszczędzi uważnemu czytelnikowi - fotografowi sporo przykrości, no i pieniędzy; bo płyty, błony i papiery przecież kosztują.